

Til patienter og pårørende

De sidste levedøgn

Denne pjece er tænkt som en mulig støtte til pårørende i en vanskelig tid.

Kære pårørende

Denne pjece vil besvare nogle af de spørgsmål, pårørende kan have, når der er taget en beslutning om at overgå til lindrende behandling. *At overgå til lindrende behandling betyder, at den syge ikke længere vil modtage helbredende, livsforlængende medicin.* Tiltag herfra vil udelukkende være af lindrende karakter.

Patienten kan have et stort ønske om, at de sidste levedøgn leves hjemme. Her kan hjemmeplejen og hjemmesygeplejersken hjælpe med nødvendig pleje og lindring. Personalet i afdelingen vil være behjælpelig med at arrangere dette.

Beslutningen vil altid foregå i samarbejde med patienten - hvis denne er ved bevidsthed - og I som pårørende, men beslutningen og ansvaret er altid lægens.

Mad og væske

Pårørende er ofte bekymrede for, om den syge tørster, og har derfor en forventning om, at kunstig væsketilførsel vil lindre. Det vil sjældent være nødvendigt, da den syge krop ikke kan optage væsken. Tværtimod kan kunstig væsketilførsel påføre den døende ubehag og gener i form af væskeophobning og åndenød.

I den sidste levetid bør man derfor ikke være så fokuseret på, hvad og hvor meget den syge spiser. Fokusér i stedet på at få gode smagsoplevelser og nyde det samvær, der knytter sig til måltiderne.

Nogle patienter spiser en smule i de sidste levedøgn, men oftest har alvorligt syge patienter ikke lyst eller evne til at spise. Tal gerne med personalet, hvis der opstår bekymringer.

Pleje

Den personlige pleje tager udgangspunkt i patientens behov. Som pårørende er man velkommen til at hjælpe, hvis man har lyst. Det kan skabe hjemlige rammer at medbringe patientens eget tøj, sengetøj, cremer - og medbring også gerne billeder, musik eller andet, der har betydning for patienten. Tal gerne med personalet omkring jeres ønsker.

Sanser

Som pårørende vil I opleve en gradvis forandring af kontakten med Jeres nære. I den sidste levetid sover eller blunder de fleste en stor del af tiden. Følesansen bevares længst i hænder og ansigt, og selvom patienten ikke har direkte kontakt med dig, kan nærværende samvær betyde meget - f.eks. ved at holde i hånd. I de fleste tilfælde forsvinder høresansen sidst. Jeres nære kan derfor høre, hvad der tales om. Tal gerne med patienten om f.eks. hverdagsting og det, I ønsker og har behov for.

Smertebehandling/lindrende behandling

I kan opleve, at Jeres nære kan virke lidt forvirret og tale usammenhængende. Det kan skyldes den generelle svækkelse af kroppen. Giver dette anledning til bekymring, så henvend Jer til plejepersonalet. I nogle tilfælde kan der være behov for beroligende og afslappende medicin sammen med stille nærvær og rolig omsorg.

Der kan være lidelse forbundet med det at afslutte livet. Både smerter og angst for det uvisse omkring døden og erfaringen af tab kan for mange lindres, men ikke nødvendigvis fjernes fuldstændigt.

Besøg

I de sidste levedøgn vil pårørende ofte tilbringe meget tid sammen med patienten. Afhængig af patientens tilstand kan I være på stuen på skift eller flere samlet. Det er også muligt at tale med sygehuspræsten. Spørg plejepersonalet ved tvivl om, hvad der er bedst. Husk også selv at mærke efter: Selvom I ønsker at være mest muligt hos Jeres nære, kan I have behov for pauser, hvor I får mulighed for at hvile og lade op.

De sidste timer inden døden

Det er vanskeligt selv for erfarne læger og sygeplejersker at forudsige, hvornår døden indtræder, men der er i de sidste timer eller døgn oftest nogle tegn på at døden er nær. Det skyldes at kroppens funktioner langsomt ophører.

I vil opleve, at patienten sover mere og bevidstheden og sanserne kan være svækkede hos patienten. I timer til døgn inden døden indtræffer, kan vejrtrækningen hos patienten være lidt rallende på grund af slim. Det kan være ubehageligt for pårørende at opleve. Kontakt altid personalet ved tvivl.

Når døden er indtrådt

Når døden indtræffer, stopper hjertet med at slå, og patienten holder op med at trække vejret. Huden får en bleg og voksagtig farve og føles kølig. Er der kun pårørende på stuen, når døden indtræffer, vil plejepersonalet komme, når I kalder. I kan herefter tale med personalet om Jeres behov for tid alene med Jeres nære. Brug al den tid I som pårørende har behov for.

Måske har I som pårørende tidligere i forløbet talt med den syge om hans/hendes ønsker ift. påklædning og ritualer efter dødsfaldet. Som pårørende gør I det, der er det rette i lige netop Jeres situation.

Når I har taget afsked med Jeres nære, vil han/hun blive kørt fra afdelingen. Herefter er det den bedemand som I vælger, der varetager det videre forløb. Det er altid muligt at se afdøde igen efter at han/hun har forladt afdelingen. Personalet kan hjælpe med at lave en aftale.

I kan få udleveret pjecen "Når en af dine nærmeste dør", som kan være en god hjælp til det videre praktiske forløb. I pjecen kan I også læse lidt om sorg. Pjecen findes desuden på vores hjemmeside: www.esbjerggrindstedsygehus.dk og kan fremsøges på titlen "Når en af dine nærmeste dør".

I tiden efter

Selvom døden er ventet, kan den opleves overvældende. Nogle pårørende kan blive overraskede over deres følelser og andre kan opleve en form for lettelse. Uagtet følelsen er det helt almindeligt efter et langvarigt og hårdt sygdomsforløb.

Der kan i tiden efter dødsfaldet være behov for at få sat ord på tanker og følelser. Brug venner og familie - tal med dem om, hvordan du har det. Du kan også tale med en præst. Husk også at egen læge kan tilbyde en hjælpende samtale eller give en henvisning til en psykolog.

Kilder

Kræftens Bekæmpelse, 2019: Kroppen den sidste tid.